
Uvodnik

Zaupanje in legitimnost policijske dejavnosti in kazenskega pravosodja

Spoštovane bralke in bralci, v veliko veselje nam je, da lahko predstavimo novo tematsko številko revije *Varstvoslovje* v angleškem jeziku. Tema te številke revije je zaupanje in legitimnost policijske dejavnosti in kazenskega pravosodja.

Sodobna družba se v luči nenehnih sprememb demokratičnega političnega sistema in (pravne) države sooča z vedno pogostejšim opozarjanjem na problematične plati moderne paradigme zaupanja v institucije formalnega družbenega nadzorstva in utemeljevanja legitimnosti njihovega delovanja. Zaupanje v nadzorstvene institucije, njihovo ravnanje in pravičnost v postopkih, avtoriteta, integriteta, skladnost vrednot med državljani in družbenimi nadzorovalci, učinkovitost in legitimnost njihovega delovanja ter prepričanje, da morajo ravno te institucije delovati v interesu države in vseh prebivalcev, predstavljajo normativne vidike empiričnega raziskovanja na področju sodobne kriminologije. Med temi v tej številki revije prevladuje preučevanje zaupanja in legitimnosti policijske dejavnosti in pravosodnih institucij. Število empiričnih študij v evropskem prostoru počasi narašča, zato prispevki pričujoče tematske številke predstavljajo pomemben prispevek k raziskovanju zaupanja in legitimnosti v državah Jugovzhodne Evrope in širše. Nekateri prispevki v tematski številki so del raziskovalnega dela v okviru temeljnega raziskovalnega projekta *Legitimnost in zakonitost policijske dejavnosti, kazenskega pravosodja in izvrševanja kazenskih sankcij (J5-5548)*, ki od avgusta 2013 poteka na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru. Triletni nacionalni raziskovalni projekt financira Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Eden izmed ciljev projekta je razprava o legitimnosti, zakonitosti in integriteti odzivanja na kriminaliteto in izvrševanje kazenskih sankcij v Sloveniji, drugih evropskih državah in širše.

Pričujoča številka revije *Varstvoslovje* se osredotoča na vprašanja spoštovanja zakonov in zakonitega delovanja institucij formalnega družbenega nadzorstva in prepričanj ljudi, da so organi pregona sposobni in voljni izvajati nadzorstvene dejavnosti v skladu z načeli demokratične policijske dejavnosti, pri čemer sta v ospredju zakonitost in legitimnost. Prispevki predstavljajo raziskave in razprave iz Bosne in Hercegovine, Češke, Makedonije, Poljske, Slovenije in Združenih držav Amerike. Vprašanja glede legitimnosti, zakonitosti in integritete policijske dejavnosti v demokratični družbi kot rdeča nit potekajo skozi prispevke. Ugotovitve kažejo, da sta legitimnost in zaupanje v policijo povezana s stopnjo demokratizacije držav, saj se oblast najvidneje odraža pri stikih z uniformiranimi policisti, ki v praksi izvršujejo zakone, ki so namenjeni obvladovanju kriminalitete in nereda v družbi. Iz prispevkov izhaja, da imajo, kljub razlikam med posameznimi državami, spremenljivke postopkovna pravičnost, učinkovitost policije, avtoritativnost policije in pravni cinizem vpliv na zaupanje v policijo in ponekod tudi na legitimnost. Kljub različnim smerem razvoja in vpeljave policijskih reform v obravnavanih državah bi si morale vse policijske sile prizadevati za izboljšanje lastne učinkovitosti, postopkovne pravičnosti, avtoritativnosti in distributivne pravičnosti.

Upamo, da bodo prispevki zanimivi, poučni in uporabni za razvoj empiričnega raziskovanja zaupanja in legitimnosti policijske dejavnosti in kazenskega pravosodja. Pri tem velja opomniti, da sta zaupanje in legitimnost različno razumljena koncepta in da prihaja do razlik med svetovno znanimi raziskovalci. Tako Tyler (1990), kot eden prvih utemeljiteljev pojma legitimnosti, namreč zaupanje pojmuje kot sedanost in legitimnost kot sestavljeno spremenljivko iz zaupanja in pripravljenosti ubogati policijo ter spoštovati zakone. Na drugi strani pa Bottoms in Tankebe (2012) razlagata, da je pripravljenost za podrejanje policiji rezultat legitimnosti, tj. prepričanja ljudi, da policisti delujejo zakonito, pravično in učinkovito, zaupanje pa naj bi bilo kot rezultat pozitivnih izkušenj. Slednje je izrednega pomena za razumevanje in interpretacijo rezultatov študij o zaupanju in legitimnosti, ki jih predstavljajo prispevki pričujoče tematske številke revije *Varstvoslovje*, kot tudi splošnega dogajanja v družbi, ki je povezano z javnim mnenjem o pravičnosti, zakonitosti, kredibilnosti, učinkovitosti, uspešnosti in avtoriteti organov formalnega družbenega nadzorstva.

Gorazd Meško, Edmund F. McGarrell, Branko Ažman in Katja Eman
Gostujoči uredniki

Bottoms, A. in Tankebe, J. (2012). Beyond procedural justice: A dialogic approach to legitimacy in criminal justice. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 102(1), 101–152.

Tyler, T. R. (1990). *Why people obey the law*. New Haven: Yale University Press.